HELDER OP SCHOOL

HANDREIKING MIDDELENBELEID

IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Inhoud

1. Inleiding **3**

2. Beleid maken **4**
2.1 Stappenplan 4
2.2 Checklist middelenvrije school 9
2.3 Voorbeeldreglement middelengebruik 11
2.4 Nicotinevrije school 13

3. Richtlijnen en adviezen **15**
3.1 Richtlijnen voor het opstellen van middelenbeleid 15
3.2 Advies voor alcohol-, drugs- en medicijnbeleid voor medewerkers 23

4. Wet- en regelgeving **24**

5. Dealen op school **25**

6. Meer informatie en ondersteuning **26**

1. Inleiding

De school is een belangrijke omgeving waarin jongeren zich ontwikkelen en leren gezonde keuzes te maken. Een duidelijke en eenduidige aanpak van nicotine-, alcohol- en drugsgebruik draagt bij aan een gezonde en veilige schoolomgeving. Daarbij gaat het niet alleen om regels voor leerlingen, maar ook om afspraken voor medewerkers, ouders/verzorgers, bezoekers en andere betrokkenen.

Deze handreiking helpt scholen voor voortgezet onderwijs bij het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van beleid rond middelenpreventie. Goed middelenbeleid maakt duidelijk welke normen en regels op en rond de school gelden, hoe deze worden gecommuniceerd en gehandhaafd en wie waarvoor verantwoordelijk is. Denk bijvoorbeeld aan afspraken over roken en vapen op en rond het schoolterrein, alcoholgebruik tijdens schoolactiviteiten en het handelen bij signalen of incidenten rond middelengebruik.

Beleid is een van de vier pijlers van Helder op School. Binnen Helder op School wordt middelenpreventie schoolbreed aangepakt vanuit vier samenhangende pijlers: 1) beleid, 2) educatie, 3) signaleren en begeleiden en 4) de omgeving van de leerling. Door aandacht te besteden aan zowel individuele leerlingen als aan de regels, sociale normen en de omgeving, kan de school bijdragen aan het voorkomen van middelengebruik.

Aan de slag met deze handreiking
Deze handreiking helpt scholen om middelenbeleid stapsgewijs vorm te geven of bestaande afspraken aan te scherpen.

De handreiking bevat:
- een stappenplan voor het ontwikkelen en invoeren van middelenbeleid;
- een checklist voor een middelenvrije school;
- een voorbeeldreglement met regels rondom middelengebruik;
- praktische handvatten voor een nicotinevrije school;
- richtlijnen en adviezen over nicotine, alcohol en drugs, handhaving en het omgaan met overtredingen;
- informatie over relevante wet- en regelgeving.
- adviezen over dealen op school en mogelijkheden voor ondersteuning.

Deze handreiking is ook geschikt voor het voortgezet speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs.

2. Beleid maken

2.1 Stappenplan

Goed middelenbeleid ontstaat niet in één keer. Het vraagt om voorbereiding, betrokkenheid van medewerkers en ouders/verzorgers, duidelijke communicatie en regelmatige evaluatie. Onderstaand stappenplan helpt de school om bestaande afspraken te beoordelen en het beleid te ontwikkelen, in te voeren en te borgen. De stappen kunnen ook worden gebruikt om bestaand beleid te actualiseren.

Stap 1 Breng de huidige situatie en actiepunten in kaart

Inventariseer de huidige afspraken
Breng in kaart welke afspraken op school gelden voor nicotine-, alcohol- en drugsgebruik. Denk bij nicotine aan roken, vapen en het gebruik van nicotinezakjes (snus). Gebruik hiervoor de checklist in paragraaf 2.2.

Formuleer een doelstelling
Beschrijf wat de school met het middelenbeleid wil bereiken en wat een middelenvrije school betekent. Een duidelijke doelstelling geeft richting aan de keuzes die later in het proces worden gemaakt.

Voorbeeld van een doelstelling
Wij zijn een school waar leerlingen, medewerkers, ouders/verzorgers en andere betrokkenen geen nicotine, alcohol en drugs gebruiken in het schoolgebouw, op het schoolterrein en tijdens schoolactiviteiten waarbij leerlingen aanwezig zijn.

Bepaal bij het formuleren van de doelstelling onder meer:
- Welke regels gelden tijdens buitenschoolse activiteiten voor leerlingen, medewerkers, vrijwilligers, ouders/verzorgers en andere betrokkenen;
- Of het voor de school voldoende is dat gebruik buiten het zicht van leerlingen plaatsvindt tijdens schoolactiviteiten, of dat gebruik helemaal niet is toegestaan;
- Of ouders/verzorgers wordt gevraagd om ook buiten het schoolplein niet te roken of te vapen in het zicht van leerlingen.
- Geen gebruik van nicotine, alcohol of drugs door personeel en ouders tijdens activiteiten die in het kader van de school worden uitgevoerd;

Bepaal de actiepunten
Vergelijk de bestaande afspraken met de doelstelling van de school. Bepaal vervolgens op welke onderdelen het beleid moet worden ontwikkeld, verduidelijkt of aangescherpt. Gebruik ook hiervoor de checklist in paragraaf 2.2.

Voorbeelden van actiepunten zijn:
- Het maken van afspraken over middelengebruik tijdens buitenschoolse activiteiten;
- Het opstellen van een handhavingsplan, waarin staat wie toezicht houdt op de afspraken, hoe de handhaving is geregeld, welke sancties gelden bij overtredingen en wie deze uitvoert.

Tips

- Vermijd uitzonderingen. Uitzonderingen kunnen de regels onduidelijk maken en de handhaving bemoeilijken.
- Stem afspraken af met andere gebruikers van de locatie, als die er zijn.
- Bekijk of de gemeente aanvullend beleid heeft voor roken en vapen rond scholen.
- Informeer naar het beleid van scholen in de omgeving. Dit kan aanvullende actiepunten opleveren.

Stap 2 Zorg voor draagvlak

Betrek belanghebbenden vanaf het begin

De schoolleiding neemt het initiatief en is vanaf het begin nauw betrokken. Het creëren van draagvlak bij medewerkers, de ouderraad en de medezeggenschapsraad is een belangrijke stap. Dit kan weerstand voorkomen en maakt de invoering en handhaving van het beleid uiteindelijk gemakkelijker.

Inventariseer de meningen

Breng de meningen van medewerkers, de ouderraad en de medezeggenschapsraad in kaart. Dit kan bijvoorbeeld met een korte enquête, individuele gesprekken of gezamenlijke overlegsessies. Begin bij de medewerkers. Weerstand tegen het beleid komt regelmatig voor bij afspraken over middelengebruik tijdens werkweken en andere buitenschoolse activiteiten. Het is daarom belangrijk om medewerkers tijdig bij het proces te betrekken.

Vraag alle betrokkenen wat zij vinden van de huidige afspraken over nicotine-, alcohol- en drugsgebruik, en hoe ze tegenover nieuwe afspraken staan.

Luister naar vragen en bezwaren. Vraag ook naar ideeën en mogelijke oplossingen om de doelstellingen van het beleid te realiseren.

Doe een voorstel voor nieuwe afspraken

Zoek steun voor nieuwe of aangescherpte afspraken bij medewerkers, de ouderraad en de medezeggenschapsraad. Betrek in deze fase ook de leerlingenraad. Het helpt om daarbij duidelijk te zijn, bezwaren serieus te nemen, maar waar nodig wel tegenargumenten te geven. Maak duidelijk wat een middelenvrije school inhoudt. Het uitgangspunt is dat de school een pedagogische en beschermende omgeving is voor leerlingen, waarin het gebruik van nicotine, alcohol en drugs niet thuishoort.

Zorg voor een positieve formulering. Een “middelenvrije school realiseren voor leerlingen” is positiever dan een “nicotine- alcohol- en drugsverbod instellen”.

Organiseer een startbijeenkomst

Breng in kaart wie zich wil inzetten om het beleid tot een succes te maken en nodig alle belangrijke betrokkenen uit voor een startbijeenkomst. Draagvlak creëren is een continu proces. Betrek daarom ten minste iemand namens de ouderraad, het onderwijzend personeel, het ondersteunend personeel, de medezeggenschapsraad en de leerlingenraad.

Stap 3 Maak een plan en verdeel de taken

- Formuleer voor de startbijeenkomst een expliciete doelstelling. Om welke actiepunten gaat het?
- Stel een werkgroep samen die de ontwikkeling en invoering van het beleid coördineert.
- Wijs een coördinator aan als eerste aanspreekpunt voor medewerkers, ouders/verzorgers en andere betrokkenen.
- Bespreek de actiepunten, de taken en wie welke taak op zich neemt.
- Formuleer de actiepunten waar mogelijk SMART: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.
- Maak tijdens de startbijeenkomst een planning op hoofdlijnen. Spreek af dat de coördinator samen met de werkgroep een concreter plan maakt en de voortgang bewaakt.
- Plan één of meerdere vervolgbijeenkomsten waarin de werkgroep de stand van zaken kan terugkoppelen, ideeën kan voorleggen en eventuele knelpunten kan bespreken.

Stap 4 Communiceer over het beleid

Goede communicatie vergroot de bekendheid en uitvoerbaarheid van het beleid. Informeer medewerkers, ouders/verzorgers, leerlingen en andere betrokkenen voordat de nieuwe of aangescherpte regels ingaan.

Medewerkers

Medewerkers hebben een belangrijke voorbeeldfunctie en kunnen daarom beter niet in het bijzijn van de leerlingen roken/vapen of alcohol drinken. Daarnaast hebben zij een belangrijke rol als het gaat om het signaleren en het bespreekbaar maken van middelengebruik door leerlingen. Zorg dat zij weten hoe de signalerings- en zorgstructuur is ingericht en bij wie zij met signalen terechtkunnen.

Mogelijke manieren om medewerkers te informeren zijn:

- Een e-mail over de voorgenomen afspraken en bijbehorende actiepunten.
- Een informatiebijeenkomst.
- Uitleg of scholing over het signaleren en bespreken van middelengebruik en de beschikbare ondersteuning.

Ouderraad en medezeggenschapsraad

Informeer de ouderraad en medezeggenschapsraad over het voorgenomen beleid, de actiepunten en de voortgang. Dit kan door middel van een mail of een mondelinge toelichting van de schoolleiding.

Ouders/verzorgers

Ouders/verzorgers zijn belangrijk voor het draagvlak voor een middelenvrije school. Het is voor ouders belangrijk om te weten wat de visie van de school is, wat de geldende regels zijn en welke afspraken er zijn gemaakt. Door ouders actief te informeren en/of mee te laten denken, zorg je voor betrokkenheid van ouders bij het onderwerp en draagvlak voor de nieuwe afspraken en het beleid.

Gebruik hiervoor bijvoorbeeld een brief, nieuwsbrief of ander bestaand communicatiemiddel. Geef ook aan bij wie ouders/verzorgers met vragen of opmerkingen terechtkunnen.

Leerlingen

Informeer leerlingen over het middelenvrij zijn van de school. Dit kan bijvoorbeeld via de leerlingenraad, de schoolkrant, de website of via de mentor.

De buurt

Een nicotinevrij schoolterrein kan gepaard gaan met overlast in de buurt, wanneer leerlingen bijvoorbeeld gaan roken of vapen op plekken buiten het schoolterrein. Betrek de buurt bij deze knelpunten en zoek gezamenlijk naar oplossingen. Voorkom dat overlast belemmerend werkt voor het draagvlak. Zie paragraaf 2.4 (Nicotinevrije school) voor tips.

Stap 5 Maak een realistische planning

Bepaal wanneer de verschillende activiteiten worden uitgevoerd en wanneer het nieuwe of aangepaste beleid ingaat.

- Houd hierbij rekening met eventuele vaste momenten in een schooljaar voor het aanpassen van het schoolbeleidsplan, de schoolgids, de website en mailingen c.q. berichtgeving naar alle betrokkenen.
- Neem in de planning ook op met wie de nieuwe afspraken besproken moeten worden en welke geledingen moeten instemmen.
- Reserveer voldoende tijd voor het opstellen van een handhavingsplan.

Informeer alle betrokkenen bij het ingaan van het beleid.

Stap 6 Evalueer en stel bij

Plan bij de invoering meteen een eerste evaluatiemoment en spreek af hoe vaak het beleid daarna wordt geëvalueerd. Is de invoering volledig gelukt? Zijn er aandachtspunten? Moet er iets bijgesteld worden? Lukt de handhaving van de afspraken en het beleid?

Vignet Gezonde School

Het vignet Gezonde School is een kwaliteitskeurmerk voor scholen die werken aan het verbeteren van de gezondheid van hun leerlingen.

Scholen ontvangen het vignet door in Jouw Gezonde School 'Aan de slag' te voldoen aan de combinatie:

- 'Werken aan de basis': hiermee werken scholen eerst aan het creëren van overzicht, draagvlak en een positief, inclusief schoolklimaat voordat zij met gezondheidsthema's aan de slag gaan.
- Minimaal drie gezondheidsthema's: alle tien de gezondheidsthema's van Gezonde School tellen mee, al verschillen de thema's inhoudelijk per onderwijstype.

Het gezondheidsthema roken-, alcohol- en drugspreventie behaal je als je 100% van de kernacties van het thema kunt uitvoeren. Dit betekent dat de school alle vier de pijlers - beleid, omgeving, educatie en signaleren, voldoende heeft ingevoerd.

Bekijk Gezondeschool.nl/vignet-gezonde-school voor meer informatie.

2.2 Checklist middelenvrije school

Met middelen bedoelen we in deze checklist tabak, vapes, andere nicotineproducten, alcohol en drugs.

Regels en afspraken

Heeft de school…

- ☐ zichtbaar gemaakt dat het schoolterrein rook- en vapevrij is, bijvoorbeeld met borden en stoeptegels?
- ☐ schriftelijk vastgelegd welke regels gelden voor middelengebruik in het schoolgebouw en op het schoolterrein?
- ☐ vastgelegd dat alle activiteiten die de school organiseert middelenvrij zijn, ook als ze buiten het schoolterrein plaatsvinden? Denk aan ouderavonden, school- en eindexamenfeesten, excursies, werkweken, vergaderingen en diploma-uitreikingen.
- ☐ vastgelegd dat deze afspraken gelden voor leerlingen, medewerkers, ouders/verzorgers en andere betrokkenen?
- ☐ vastgelegd welke afspraken gelden voor medewerkers tijdens schoolactiviteiten, inclusief momenten buiten het zicht van leerlingen?
- ☐ vastgelegd dat leerlingen, medewerkers en andere betrokkenen niet onder invloed van alcohol of drugs aan het onderwijs of aan schoolactiviteiten mogen deelnemen?

Handhaving

Heeft de school…

- ☐ in een handhavingsplan vastgelegd hoe het middelenbeleid wordt gehandhaafd?
  Denk hierbij aan:
  - wie toeziet op de naleving van de regels;
  - hoe wordt gehandeld bij een vermoeden van middelengebruik door leerlingen of medewerkers;
  - hoe medewerkers handelen wanneer zij gebruik door leerlingen constateren;
  - welke maatregelen volgen bij overtredingen en hoe ondersteuning wordt aangeboden;
  - wanneer en door wie ouders/verzorgers worden betrokken bij zorgen over middelengebruik of overtredingen door hun kind.

Signaleren en ondersteunen

Heeft de school…

- ☐ ervoor gezorgd dat medewerkers signalen van middelengebruik kunnen herkennen en het gesprek hierover kunnen voeren met een leerling en/of diens ouders/verzorgers?
- ☐ deskundigheidsbevordering verzorgd voor medewerkers over het signaleren en bespreken van middelengebruik?
  - Is vastgelegd dat deze deskundigheidsbevordering regelmatig herhaald wordt?
  - Is deze deskundigheidsbevordering opgenomen in het persoonlijk ontwikkelingsplan van medewerkers?
- ☐ een signalerings- en zorgstructuur waarin aandacht is voor middelengebruik?
- ☐ geregeld dat leerlingen en medewerkers die willen stoppen met roken of vapen informatie krijgen over passende ondersteuning?

Communicatie en preventie

Heeft de school…

- ☐ ervoor gezorgd dat leerlingen, medewerkers, ouders/verzorgers en andere betrokkenen de regels kennen en weten waar zij deze kunnen terugvinden?
- ☐ vastgelegd hoe ouders/verzorgers jaarlijks worden geïnformeerd over nicotine, alcohol en drugs, en hoe zij worden ondersteund bij het stellen van grenzen en het bespreken van middelengebruik met hun kind?
- ☐ vastgelegd hoe nieuwe leerlingen en medewerkers worden geïnformeerd over het middelenbeleid?
- ☐ vastgelegd welke preventieactiviteiten over nicotine, alcohol en drugs worden aangeboden, in welke leerjaren deze plaatsvinden en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering?
- ☐ de keuze van preventieactiviteiten afgestemd met een preventiedeskundige van de GGD of een instelling voor verslavingszorg, zodat de effectiviteit samen goed is beoordeeld?

Aanvullend voor horecaonderwijs

Heeft de school…

- ☐ afspraken vastgelegd voor het gebruik van alcohol ten behoeve van vakspecifieke kennis? Denk hierbij aan:
  - leerlingen krijgen les over verantwoord alcoholschenken;
  - bij wijnproeverijen wordt de wijn na het proeven uitgespuugd, waarvoor bakjes aanwezig zijn;
  - de wijnen worden na de les opgeborgen op een plaats waar leerlingen niet bij kunnen en alleen gebruikt voor educatie in de betreffende lessen;
  - naast wijnproeverijen is er ook aandacht voor het alcoholvrije alternatief.

2.3 Voorbeeldreglement middelengebruik

Uitgangspunten

Onze school wil bijdragen aan een gezonde, veilige en prettige omgeving voor leerlingen, medewerkers, vrijwilligers, ouders/verzorgers en bezoekers. Daarom gelden er regels over het gebruik van nicotine, alcohol en drugs.

De regels gelden voor iedereen die op school aanwezig is of deelneemt aan een activiteit van de school. Dit zijn onder andere leerlingen, medewerkers, vrijwilligers, ouders/verzorgers en bezoekers.

De regels gelden in het schoolgebouw, op het schoolterrein en tijdens activiteiten die door of onder verantwoordelijkheid van de school worden georganiseerd, zoals schoolfeesten, schoolreizen, schoolkampen en andere activiteiten. In dit reglement noemen we deze activiteiten 'schoolactiviteiten'.

Roken, vapen, snus en nicotinezakjes

- In het schoolgebouw en op het gehele schoolterrein wordt niet gerookt of gevapet.
- Tijdens schoolactiviteiten wordt niet gerookt of gevapet.
- Het gebruik en bezit van snus en nicotinezakjes is tijdens schooltijd en schoolactiviteiten niet toegestaan.

Alcohol

- Tijdens schooltijd en schoolactiviteiten wordt geen alcohol gebruikt en is niemand onder invloed van alcohol.

Cannabis en overige drugs

Met cannabis wordt bedoeld: wiet (of marihuana), hasj en alle andere producten waarin cannabis verwerkt is.

- Onder schooltijd is men niet onder invloed van cannabis of overige drugs. Wanneer iemand drugs heeft gebruikt, kan hij niet goed werken of leren.
- Op klassenavonden, feesten, werkweken, schoolreizen en andere feestelijke bijeenkomsten, verkeert men niet onder invloed van cannabis of overige drugs.
- Deze regels gelden ook voor medicijnen of middelen, zoals Ritalin of Concerta, welke niet aantoonbaar in het belang van de gezondheid worden gebruikt.

Bij overtreding van de regels

Bij een overtreding door een leerling gaat de school met de leerling in gesprek en worden de ouders/verzorgers geïnformeerd. Afhankelijk van de ernst van de overtreding en/of bij herhaling volgen nader te bepalen consequenties. Deze kunnen door de school vrij worden ingevuld.

Dealen

- Het is een misdrijf om grotere hoeveelheden drugs in bezit te hebben en te verhandelen. Onder dealen verstaan we het verkopen, afleveren of verstrekken van drugs aan anderen. Ook gratis uitdelen valt hieronder.
- Dealen is niet toegestaan, niet in en rond de school en ook niet tijdens buitenschoolse activiteiten zoals een schoolfeest of werkweek. Wanneer er sprake is van handel (dealen) in cannabisproducten en/of andere drugs, schakelt de schoolleiding de politie in.

Wanneer is aangetoond dat iemand in drugs handelt, wordt altijd de politie ingeschakeld. Ook de ouders worden ingelicht. Daarnaast neemt de school haar eigen maatregelen.

2.4 Nicotinevrije school

Een nicotinevrije school maakt duidelijk dat roken, vapen en het gebruik van andere nicotineproducten niet bij de school horen. De school stelt grenzen aan het gebruik en biedt leerlingen en medewerkers die willen stoppen passende ondersteuning.

Het wettelijk verplichte rookvrije schoolterrein vormt de basis. Daarnaast kan de school afspraken maken over nicotinegebruik tijdens de schooldag, de voorbeeldrol van medewerkers en de begeleiding van leerlingen.

1. Maak duidelijke afspraken

- Leg in het schoolbeleid vast dat het roken, vapen en het gebruik van andere tabaks- en nicotineproducten in het schoolgebouw en op het schoolterrein niet zijn toegestaan.
- Overweeg nicotinevrije schooltijden: spreek af dat leerlingen gedurende hun schooldag en medewerkers tijdens hun werktijd geen tabaks- of nicotineproducten gebruiken, ook niet tijdens pauzes en tussenuren buiten het schoolterrein.
- Leg vast hoe de school handelt wanneer een leerling de regels overtreedt. Maak bijvoorbeeld afspraken over het aanspreken van leerlingen en het eventueel tijdelijk innemen en teruggeven van nicotineproducten.
- Communiceer de afspraken regelmatig en duidelijk naar leerlingen, medewerkers en ouders/opvoeders. Bijvoorbeeld via nieuwsbrieven, de schoolgids, mentorlessen of ouderavonden.
- Spreek met medewerkers af dat zij niet roken of vapen in het zicht van leerlingen, ook niet direct buiten het schoolterrein. Zo ondersteunen zij de nicotinevrije norm van de school.

2. Zorg dat de afspraken worden nageleefd

Leerlingen moeten weten wat de regels zijn en hoe de school daarop reageert.

- Spreek af wie verantwoordelijk is voor de handhaving en zorg dat medewerkers weten wat er van hen wordt verwacht.
- Overweeg te werken met een vaste groep medewerkers die een actieve rol heeft in de handhaving.
- Maak met duidelijke borden en/of stoeptegels zichtbaar dat de school en het schoolterrein rook- en vapevrij zijn.
- Combineer handhaving met aandacht voor nicotineafhankelijkheid. Ga bij herhaalde overtredingen in gesprek met de leerling en bespreek welke ondersteuning passend is.

Besteed aandacht aan de omgeving van de school

Een nicotinevrij schoolterrein kan ertoe leiden dat leerlingen tijdens pauzes en tussenuren net buiten het terrein gaan roken of vapen. Hierdoor blijft nicotinegebruik zichtbaar en kan overlast ontstaan in de omgeving van de school.

- Besteed daarom ook aandacht aan plekken direct rondom het schoolterrein waar leerlingen samenkomen om te roken of vapen.
- Zoek samenwerking met de gemeente, bijvoorbeeld de wijkregisseur of wijkmanager wanneer nicotinegebruik zich verplaatst naar de openbare ruimte rondom de school.
- Bespreek met de GGD en gemeente welke mogelijkheden er zijn om ook de omgeving rond de school rook- en vapevrij te maken.

3. Help leerlingen die roken of vapen

Een leerling die blijft roken of vapen, kan afhankelijk zijn van nicotine. Zorg daarom dat medewerkers weten hoe zij hierover in gesprek kunnen gaan en waar zij een leerling naartoe kunnen verwijzen.

- **Betrek een preventiedeskundige van de lokale instelling voor verslavingszorg of GGD**. Deze kan meedenken over gesprekken met leerlingen, scholing voor medewerkers, het betrekken van ouders/verzorgers en beschikbare stopondersteuning. Ook kan een preventiegesprek passend zijn voor een leerling die nog niet wil stoppen.
- Spreek af wie binnen de school het gesprek voert wanneer blijkt dat een leerling nicotine gebruikt. Overweeg medewerkers te laten trainen in het signaleren van nicotinegebruik en het voeren van een open gesprek.
- Leg vast wanneer en hoe ouders/opvoeders worden betrokken.
- Zorg dat medewerkers weten welke professionele stopondersteuning voor jongeren beschikbaar is en hoe zij daarnaar kunnen verwijzen. Op Ikstopnu.nl/jong staat informatie voor jongeren over stoppen met roken en vapen. Het Stopplan vapen helpt jongeren vanaf 14 jaar om een persoonlijk stopplan te maken.
- Maak hulp gemakkelijk bereikbaar. Bespreek bijvoorbeeld of een leerling een afspraak voor stopondersteuning onder schooltijd kan bijwonen.
- Bedenk samen met leerlingen activiteiten voor pauzes, zodat zij elkaar ook op andere manieren kunnen ontmoeten.
- Werk naast de lokale instelling voor verslavingszorg en de GGD ook samen met jeugd- en jongerenwerkers en schoolmaatschappelijk werkers om stoppen en gestopt blijven te ondersteunen.

Vergeet medewerkers niet
Informeer ook hen over mogelijkheden om te stoppen, bijvoorbeeld via Ikstopnu.nl. Maak duidelijk welke afspraken tijdens het werk gelden en welke steun de werkgever kan bieden.

4. Verbind de aanpak met het bredere schoolbeleid

Neem de nicotinevrije school op in de bredere aanpak van middelenpreventie. Zorg dat de onderdelen elkaar versterken:

- **Beleid:** welke afspraken gelden en hoe worden deze gehandhaafd?
- **Educatie:** welke preventieve educatie past bij de leeftijd en het onderwijsniveau van de leerlingen?
- **Signalering en begeleiding:** hoe herkent de school nicotinegebruik en welke begeleiding en stopondersteuning zijn beschikbaar?
- **Omgeving van de leerling:** hoe betrekt de school ouders/verzorgers en hoe helpt zij hen om thuis het gesprek te voeren?

Zie de website van Helder op School voor meer informatie.

3. Richtlijnen en adviezen

3.1 Richtlijnen voor het opstellen van middelenbeleid

Bij het opstellen of actualiseren van middelenbeleid moet een school rekening houden met de geldende wet- en regelgeving. Binnen deze wettelijke kaders bepaalt de school welke aanvullende regels zij hanteert.

Helder op School adviseert scholen om duidelijke afspraken te maken over nicotine-, alcohol- en drugsbeleid, en deze vast te leggen in een schoolbreed beleid.

Advies van een deskundige
Voor advies over het opstellen en uitvoeren van het middelenbeleid kan de school terecht bij een preventiewerker van de regionale instelling voor verslavingszorg of bij de Gezonde School-adviseur van de GGD.

In deze paragraaf geven we richtlijnen en adviezen over:
1. Regels over nicotine
2. Regels over alcohol
3. Regels over drugs
4. Maatregelen bij overtreding van de regels
5. Maatregelen wanneer leerlingen onder invloed op school verschijnen
6. Controles op het bezit en gebruik van nicotine, alcohol en drugsPrivacyregelgeving en controles
7. Alcoholgebruik op schoolfeesten
8. Alcoholgebruik tijdens werkweken
9. Alcohol en stages in het praktijkonderwijs
10. Doorverwijzing bij zorgen over middelengebruik.

❶ Regels over nicotine

Voor onderwijsinstellingen geldt een wettelijk rookverbod in het schoolgebouw en op het gehele schoolterrein. Leg in het schoolbeleid vast welke regels gelden en beschrijf hoe de school handelt wanneer deze worden overtreden.

Advies van Helder op School
Streef naar een volledig nicotinevrije schoolomgeving. Dit betekent dat er duidelijke afspraken zijn over roken, vapen en het gebruik van nicotinezakjes (snus) door leerlingen, medewerkers, ouders/verzorgers en bezoekers. Meer informatie en praktische adviezen staan in paragraaf 2.4 (Nicotinevrije School).

❷ Regels over alcohol

Een school kan het schoolgebouw en het gehele schoolterrein alcoholvrij maken. Leg daarnaast vast dat leerlingen en medewerkers tijdens schooltijd en tijdens schoolactiviteiten geen alcohol gebruiken en niet onder invloed van alcohol zijn.

De verkoop of verstrekking van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar is wettelijk verboden. Jongeren onder de 18 jaar mogen bovendien geen alcohol bij zich hebben op voor publiek toegankelijke plaatsen.

Advies van Helder op School

Neem deze afspraken op in het beleid en hanteer voor alle leerlingen dezelfde regels. Ga bij een vermoeden van problematisch alcoholgebruik in gesprek met de leerling. Vraag zo nodig advies aan een preventiewerker van de regionale instelling voor verslavingszorg of de GGD. Zij kunnen behulpzaam zijn bij een gesprek met leerlingen.

❸ Regels over drugs

Het bezit en gebruik van softdrugs, waaronder cannabis, zijn in Nederland niet legaal. Het bezit van maximaal 5 gram cannabis voor eigen gebruik wordt bij volwassenen doorgaans gedoogd: de drugs kunnen in beslag worden genomen, maar het Openbaar Ministerie gaat in beginsel niet over tot strafvervolging. Het gedoogbeleid betekent dus niet dat het bezit wettelijk is toegestaan.

Een school kan in haar reglement het bezit, gebruik, verstrekken en verhandelen van drugs in het schoolgebouw, op het schoolterrein en tijdens schoolactiviteiten verbieden. Dit verbod kan ook gelden voor hoeveelheden die volgens het landelijke beleid worden gedoogd.

Het bezit van harddrugs, grotere hoeveelheden cannabis en de handel in drugs kunnen aanleiding geven tot strafrechtelijk optreden.

Advies van Helder op School

Leg de regels over drugs vast in het beleid. Ga bij een vermoeden van problematisch gebruik in gesprek met de leerling. Bij ernstige verdenkingen op dealen, dient de politie te worden ingeschakeld. Vraag in deze gevallen advies aan een preventiewerker van de regionale instelling voor verslavingszorg of GGD. Zij kunnen behulpzaam zijn bij een gesprek met een jongere en u adviseren in het geval van dealen.

❹ Maatregelen bij overtreding van de regels

Beleid is vooral effectief wanneer ook duidelijk is wat de gevolgen zijn van een overtreding. De school bepaalt welke maatregelen passend zijn en legt deze vast in het beleid. Mogelijke maatregelen zijn:

- Schorsing, met inachtneming van de wettelijke voorwaarden.
- Tijdelijke verwijdering van school.
- Uitsluiting van bepaalde activiteiten (uitstapjes, excursies etc.)

Advies van Helder op School

Niet alleen het beschrijven van de consequenties is belangrijk, maar ook de uitvoerbaarheid van de maatregelen. Leg ook vast wie toezicht houdt op de handhaving en uitvoering van de maatregelen (conciërges, docenten, beveiligers, schoolleiding, etc.).

❺ Maatregelen wanneer leerlingen onder invloed op school verschijnen

Wanneer een leerling vermoedelijk onder invloed op school of bij een schoolactiviteit verschijnt, staan de veiligheid en gezondheid van de leerling en de omgeving voorop. Het is raadzaam om:

- de leerling uit de les of activiteit te halen;
- de ouders/verzorgers van de leerling te informeren;
- de leerling onder begeleiding naar huis te sturen: ouders/verzorgers komen hem of haar ophalen;
- een duidelijke sanctie voor de leerling vast te leggen;
- op een later moment een gesprek aan te gaan met de leerling en de ouders/verzorgers.

Advies van Helder op School

Leg in het reglement en het incidentenprotocol vast hoe de school handelt bij vermoedelijke intoxicatie.

❻ Controles op het bezit en gebruik van nicotine, alcohol en drugs

Om de regels kracht bij te zetten, kan de school, preventieve controles uitvoeren. Juridisch gezien mag een aantal controles uitgevoerd worden mits alles in het reglement transparant en duidelijk is vastgelegd. Als de school zowel aangekondigde als onaangekondigde controles wil uitvoeren, moet zij beide vormen vooraf beschrijven in het reglement.

Hieronder worden vier vormen van controle besproken:

A. Fouilleren.
B. Alcohol- en drugstesten.
C. Kluiscontroles.
D. De inzet van drugshonden.

A. Fouilleren

Medewerkers van de school hebben geen algemene bevoegdheid om leerlingen tegen hun wil te fouilleren. Hiermee wordt het grondrecht van een individu aangetast. Dit is voorbehouden aan opsporingsambtenaren. Een school kan een leerling wel vragen om vrijwillig mee te werken, bijvoorbeeld door zelf de inhoud van een tas te tonen. Van vrijwillige toestemming is alleen sprake wanneer de leerling daadwerkelijk vrij is om te weigeren.

B. Alcohol- en drugstesten

Alcohol- en drugstesten leveren informatie op over de gezondheid van een leerling. Voor de verwerking van dergelijke gegevens gelden strenge privacyregels. De onderwijswetgeving biedt geen specifieke wettelijke grondslag voor het afnemen van alcohol- en drugstesten bij leerlingen.

Advies Helder op School

Neem geen alcohol- of drugstesten af bij leerlingen tijdens schooluren. Naast de bovenstaande wettelijke implicaties, kunnen testen de vertrouwensrelatie tussen de school en de leerling verstoren. Daarnaast is er, afhankelijk van de gebruikte testen, kans op een onjuist testresultaat (vals positief of negatief). Het aangaan van een gesprek met de leerling kan meer effect hebben. Zie ook de pijler Signaleren op de website van Helder op School.

C. Kluiscontroles

Het doorzoeken van kluisjes is toegestaan. Het kluisje is tijdelijk ter beschikking gesteld aan de leerling, maar blijft eigendom van de school. Wel zijn er twee voorwaarden:

1. Het reglement benoemt de (vormen van) kluiscontrole.
2. De leerling moet toestemming geven voor het doorzoeken van in het kluisje aanwezige persoonlijke eigendommen (zoals tassen en jassen). Geeft de leerling de toestemming niet, dan mogen de spullen van de leerling niet doorzocht worden.

Advies van Helder op School

Houd bij kluiscontroles rekening met de volgende punten:

- Voer de kluiscontrole altijd uit in tegenwoordigheid van de leerling, zodat er geen onzekerheid of verwarring over de vondst kan ontstaan;
- Laat de controle door minimaal twee personen uitvoeren, zodat er een getuige aanwezig is;
- Laat de controle liefst door een buitenstaander (bijvoorbeeld een beveiliger) doen. Docenten hebben immers ook een vertrouwensfunctie.

D. De inzet van drugshonden als uiterste maatregel

De inzet van drugshonden om drugs in bijvoorbeeld kluisjes op te sporen, is juridisch gezien mogelijk. Voorwaarden voor het inzetten van drugshonden:

- De controle en de gevolgen hiervan moeten in het reglement opgenomen zijn.
- Stel ouders zowel voorafgaand als na afloop van de drugshondencontrole op de hoogte, ook als er geen drugs gevonden zijn. Dat laatste kan een positieve uitwerking op de ouders hebben.
- Drugscontrole met honden en politie: zodra men drugs vindt is er kans dat aangifte tegen een jongere plaatsvindt. Bij het vastleggen van een aangifte is sprake van persoonsgegevens (die een school verstrekt). Samenwerking met de politie is in dit geval een vereiste.

Voor het gebruik van drugshonden, zal een school een commercieel bedrijf moeten inschakelen. Het is belangrijk om het profiel van dit bedrijf te controleren op ervaring. Vaak lukt dit echter niet. Daarnaast is het inhuren van 2 honden raadzaam. Deze kunnen elkaar afwisselen met zoeken, zodat de honden slechts een korte tijd op het onderwijsterrein aanwezig zijn. De honden kunnen maximaal 20 minuten werken en hebben vervolgens een pauze van 20 minuten nodig.

Advies van Helder op School

Beschouw het inzetten van drugshonden niet als een preventieve maatregel, maar als een uiterste maatregel in uitzonderlijke, zwaarwegende omstandigheden. De inzet kan het veilige schoolklimaat en het vertrouwen tussen leerlingen en medewerkers schaden. Helder op School raadt de inzet van drugshonden daarom af.

❼ Privacyregelgeving en controles

Wanneer een school in het reglement vastlegt hoe zij controles uitvoert en met de uitkomsten daarvan omgaat, moet zij rekening houden met de AVG en andere toepasselijke privacyregels. Besteed in ieder geval aandacht aan de volgende vragen:

- Worden er na controle aantekeningen gemaakt en vastgelegd? Is er sprake van verwerking van persoonsgegevens?
- In het privacybeleid voor de leerlingen dient vastgelegd te zijn waarom controle plaatsvindt, waar de gegevens worden opgeslagen, hoe lang en wat de rechten van de leerlingen zijn.
- In geval er een strafbare hoeveelheid drugs wordt gevonden, is er ook sprake van bijzondere persoonsgegevens. Hoe wordt hiermee omgegaan? Wordt politie ingelicht? Wordt er aangifte gedaan? Omschrijf ook dit in het reglement.

❽ Alcohol op schoolfeesten

Formuleer een eenduidig beleid voor schoolfeesten die door of onder verantwoordelijkheid van de school worden georganiseerd en leg dit vast in het reglement. Volgens de wet mag een jongere onder de 18 jaar geen alcohol in bezit hebben en mag ook niet aan hen worden verstrekt.

Advies van Helder op School

- Maak geen onderscheid tussen 18- en 18+. Houd het schoolfeest voor iedereen alcoholvrij. Het voorkomt dat de school het drinken vanaf 18 jaar stimuleert.
- Laat ook medewerkers en andere begeleiders geen alcohol drinken. Zij hebben een voorbeeldfunctie en moeten bij incidenten kunnen handelen.

Het gebruik van alcohol- en drugstesten tijdens schoolfeesten

Een aankondiging van alcoholblaastesten kan ontmoedigen dat jongeren indrinken voordat zij naar een schoolfeest gaan. Dit kan een positieve uitwerking hebben voor het verloop van de avond. Mocht de school gebruik maken van blaastesten, leg dan onderstaande vast in het reglement:

- Hoe de registratie van de uitslag van de test verloopt. (Vastleggen van de uitslag is niet mogelijk, zie B. alcohol- en drugstesten op school).
- Hoe gehandeld wordt bij een uitslag die op alcoholgebruik wijst (bv. niet deelnemen aan het feest, contact met de ouders).
- Hoe schoolmedewerkers, ouders/verzorgers en leerlingen vooraf worden geïnformeerd en worden gewezen op hun verantwoordelijkheid.
- Wie de testen afneemt. Bij het inzetten van een externe partij wordt de vertrouwensband tussen leerlingen en het schoolpersoneel niet geschaad. Wanneer docenten zelf de test afnemen, is het advies dat meerdere docenten afwisselend 2 aan 2 de testen afnemen. Voorkom dat leerlingen door hun eigen docent gecontroleerd worden.

Drugstesten worden afgeraden. Een positieve uitslag betekent niet bij iedere test dat een leerling op dat moment onder invloed is. De betekenis van de uitslag hangt af van het middel, het tijdstip van gebruik en de gebruikte test.

⑨ Alcohol tijdens werkweken

Formuleer een eenduidig beleid voor werkweken en leg dit vast in het reglement. Jongeren onder de 18 jaar mogen geen alcohol bij zich hebben op voor publiek toegankelijke plaatsen. Docenten en begeleidende ouders hebben 24/7 een verantwoordelijke rol, ook voor hen is het verstandig om werkweken alcoholvrij te houden.

Advies van Helder op School

- Maak geen onderscheid tussen leerlingen onder en boven de 18 jaar en houd de werkweek voor alle leerlingen alcoholvrij. Het voorkomt dat de school het drinken vanaf 18 jaar stimuleert. Geen alcoholgebruik is beter beheersbaar dan beperkt alcoholgebruik voor verschillende leeftijdsgroepen. Bovendien kunnen leerlingen door alcoholgebruik in de avond minder actief zijn bij activiteiten overdag.
- Naast een voorbeeldrol hebben docenten en ouders/verzorgers die als begeleiders meegaan 24/7 de verantwoordelijkheid voor de leerlingen. Mochten zich calamiteiten voordoen, dan moet een begeleider nuchter en snel kunnen ingrijpen, ook omdat de school in deze gevallen altijd verantwoordelijk is. Dus ook voor docenten en begeleiders geldt: geen alcohol op werkweken.
- Includeer in de beleidsvorming ook het alcohol- en/of drugsgebruik tijdens werkweken in het buitenland. Ook buitenlandreizen kunnen het beste voor iedereen alcohol- en drugsvrij gehouden worden. Er zijn landen waar jongeren pas vanaf 21 jaar alcohol in hun bezit mogen hebben en in veel landen zijn de wetten ten aanzien van cannabisgebruik of -bezit strenger dan in Nederland.
- Leg de regels en consequenties/sancties vast in het beleid.
- Communiceer het beleid vlak voor de werkweek nog een keer aan de leerlingen, docenten en begeleidende ouders/verzorgers. Wijs vooral ook ouders/verzorgers en docenten op hun verantwoordelijke rol.

⑩ Alcohol en stages in het praktijkonderwijs

Het praktijkonderwijs bereidt leerlingen voor op wonen, werken, burgerschap en vrije tijd. Voor het praktijkonderwijs geldt geen cursusduur, maar er is wel een leeftijdsgrens van 18 jaar.

In de bovenbouw worden beroepsgerichte stages aangeboden, bijvoorbeeld in de horeca. Daarbij gelden de Alcoholwet, de regels over arbeid door jongeren en de afspraken van de school en het stagebedrijf.

- Leerlingen jonger dan 16 jaar mogen in beginsel niet werken in een horecaruimte waar alcohol wordt of kan worden geschonken.
- Leerlingen van 16 en 17 jaar mogen onder voorwaarden werken in een café of restaurant en alcohol aan gasten verstrekken. Zij mogen zelf geen alcohol kopen of gebruiken en moeten zich houden aan het middelenbeleid van de school.

Advies van Helder op School

Leerlingen binnen het praktijkonderwijs kunnen extra kwetsbaar zijn. Een duidelijk middelenbeleid en heldere communicatie zijn daarom noodzakelijk.

- Bied geen vakgerelateerde lessen aan waarin leerlingen alcoholhoudende dranken proeven, zoals wijnproeverijen. Alle leerlingen binnen het praktijkonderwijs zijn onder de 18 jaar. Zo voorkomt de school discussies met leerlingen over het reglement (niet tijdens lesuren drinken) en discussies met ouders van leerlingen die niet willen dat hun kind alcohol drinkt.

Bespreek tijdens een les of in het voorbereidend gesprek op de stage de volgende punten:

- Informeer leerlingen over het bestaan van het rook- en ADM-beleid van de werkgever en bespreek dat zij zich hieraan moeten houden. Lees hier meer.
- Informeer leerlingen hoe zij om moeten gaan met een vrijdagmiddagborrel: niet drinken om het eigen imago niet te schaden. Bovendien mag je onder de 18 jaar geen alcohol drinken.
- Informeer leerlingen over de gevolgen van dronkenschap in het verkeer. Men mag niet onder invloed een vervoersmiddel besturen. Hier vallen ook heftrucks, grasmaaiers en andere werk gerelateerde vervoersmiddelen onder. Lees hier meer.

⑪ Doorverwijzing bij zorgen over middelengebruik

Wanneer een school signalen opvangt die kunnen wijzen op middelengebruik, kan zij de volgende stappen volgen:

- Ga een gesprek aan met de betreffende leerling over de vermoedens. Geef de leerling te allen tijde het gevoel dat het gesprek in vertrouwen wordt behandeld.
- Vraag advies over eventuele vervolggesprekken bij de regionale instelling voor verslavingszorg. De contactpersoon van de instelling voor verslavingszorg of GGD kan verwijzen indien nodig.
- Bespreek bij problematisch gebruik de leerling in het overleg van het zorgteam.
- Bij leerlingen onder de 16 jaar is toestemming van de ouders noodzakelijk.
- Leerlingen van 16 jaar en ouder geven zelf toestemming voor de bespreking in het zorgadviesteam.

Meer informatie over signaleren en gesprekstechnieken (bijvoorbeeld een signaleringsmodule voor docenten) kan de school krijgen via een preventiewerker van de regionale instelling voor

verslavingszorg of de GGD. Zie ook de pijler Signaleren op de website van Helder op School.

3.2 Advies voor alcohol-, drugs- en medicijnbeleid voor medewerkers

Het is belangrijk dat voor alle medewerkers en vrijwilligers duidelijk is welke regels gelden voor het gebruik van alcohol, drugs en medicijnen. Een school kan deze afspraken vastleggen in een alcohol-, drugs- en medicijnbeleid (ADM-beleid). Daarmee neemt de school verantwoordelijkheid voor het welzijn en de veiligheid van medewerkers en leerlingen. Een ADM-beleid werkt preventief en waarborgt de kwaliteit van het werk en de productiviteit van alle medewerkers.

Medewerkers en vrijwilligers hebben een voorbeeldfunctie en zijn verantwoordelijk voor de begeleiding en veiligheid van leerlingen. Zij moeten hun werk veilig kunnen uitvoeren en bij calamiteiten adequaat kunnen handelen. Daarom adviseren wij om vast te leggen dat zij tijdens werktijd en schoolactiviteiten geen alcohol of drugs gebruiken en hun werkzaamheden niet onder invloed uitvoeren. Dit geldt ook voor buitenschoolse activiteiten, zoals excursies en meerdaagse schoolreizen. Ook gebruik vóór werktijd kan het functioneren tijdens het werk beïnvloeden.

Een ADM-beleid omvat meer dan regels en maatregelen bij overtredingen. Het beschrijft ook:
- hoe de school medewerkers informeert en bewust maakt van de risico's van middelengebruik;
- hoe signalen van mogelijk problematisch gebruik worden herkend;
- welke ondersteuning beschikbaar is;
- welke normen en waarden de school wil uitdragen en welk voorbeeldgedrag daarbij hoort.

Wij raden aan om de ondernemingsraad te betrekken bij het opstellen of wijzigen van het ADM-beleid en het beleid juridisch te laten toetsen.

Zie ook de Handreiking Alcohol- drugs- en medicijnbeleid

4. Wet- en regelgeving

Alcoholwet

De Alcoholwet bevat regels voor de verkoop, verstrekking en het gebruik van alcohol. Zo is het verboden om alcohol te verkopen of te verstrekken aan jongeren onder de 18 jaar en stelt de wet regels aan waar en onder welke voorwaarden alcohol mag worden verkocht of geschonken.

Meer informatie: Alcoholwet

Tabaks- en rookwarenwet

De Tabaks- en rookwarenwet bevat regels om het gebruik van tabak en aanverwante producten, zoals vapes, te beperken. De wet regelt onder andere de verkoop en reclame van tabaksproducten en vapes en bevat regels over rookvrije omgevingen.

Meer informatie: Tabaks- en rookwarenwet

Opiumwet

De Opiumwet regelt welke drugs in Nederland verboden zijn en stelt regels over het bezit, produceren, verkopen en vervoeren van deze middelen. De middelen zijn ingedeeld in verschillende lijsten, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen onder andere harddrugs en softdrugs.

Meer informatie: Opiumwet

5. Dealen op school

Wat is dealen?

Onder dealen wordt verstaan: het verkopen, afleveren of verstrekken van drugs aan anderen. Het maakt daarbij niet uit of hiervoor wordt betaald; ook het gratis uitdelen van drugs valt hieronder.

Het bezit van een grotere hoeveelheid drugs kan een aanwijzing zijn voor handel, maar betekent niet automatisch dat iemand dealt.

Het bezit, de verkoop, de verstrekking en het vervoer van drugs zijn op grond van de Opiumwet verboden. Voor het bezit van een kleine hoeveelheid cannabis voor eigen gebruik door volwassenen geldt een gedoogbeleid. Ook de verkoop van cannabis door coffeeshops wordt onder strikte voorwaarden gedoogd. Dit gedoogbeleid geldt niet voor de verkoop of verstrekking van drugs door individuele personen. Meer informatie is te vinden in de Opiumwet.

Wat kan de school doen bij een vermoeden van dealen?

Een vermoeden van dealen vraagt om zorgvuldig handelen. Het beste is dat er eerst een gesprek gevoerd wordt met de leerling. Zorg dat bij dit gesprek twee medewerkers aanwezig zijn en voorkom dat een vermoeden als vaststaand feit wordt gepresenteerd.

Het gesprek kan verschillende uitkomsten hebben:

1. **Het vermoeden blijkt ongegrond.** Bied de leerling excuses aan en corrigeer onjuiste informatie die met anderen is gedeeld.
2. **De leerling erkent dat er sprake is van dealen.** Neem passende maatregelen en schakel de politie in. Stem af of een melding of aangifte aangewezen is.
3. **De leerling ontkent, maar het vermoeden blijft bestaan.** De politie is dan aan zet om nader onderzoek te doen. Maak over dit soort situaties afspraken met de politie.

Wat kan de school doen als een leerling dealt?

Wanneer is vastgesteld dat een leerling dealt, neem dan als school ook eigen maatregelen. Licht de ouders/verzorgers van de leerling in. Licht ook de leerlingbegeleider, de school loopbaanbegeleider, de zorgcoördinator en de mentor in. Afhankelijk van de ernst van de overtreding, kan de school de leerling schorsen of verwijderen. Dit laatste kan alleen als een andere school bereid is deze leerling op te nemen. Informeer indien nodig de leerlingen op school over het voorval via hun mentor of begeleider. Het incident kan een aanleiding zijn om in de klas aandacht te besteden aan de risico's en gevolgen van dealen en middelengebruik. Overweeg ook een brief naar de ouders/verzorgers te sturen of een bericht op de website van de school te plaatsen met daarin een nuchtere beschrijving van het incident en de maatregelen die de school heeft genomen.

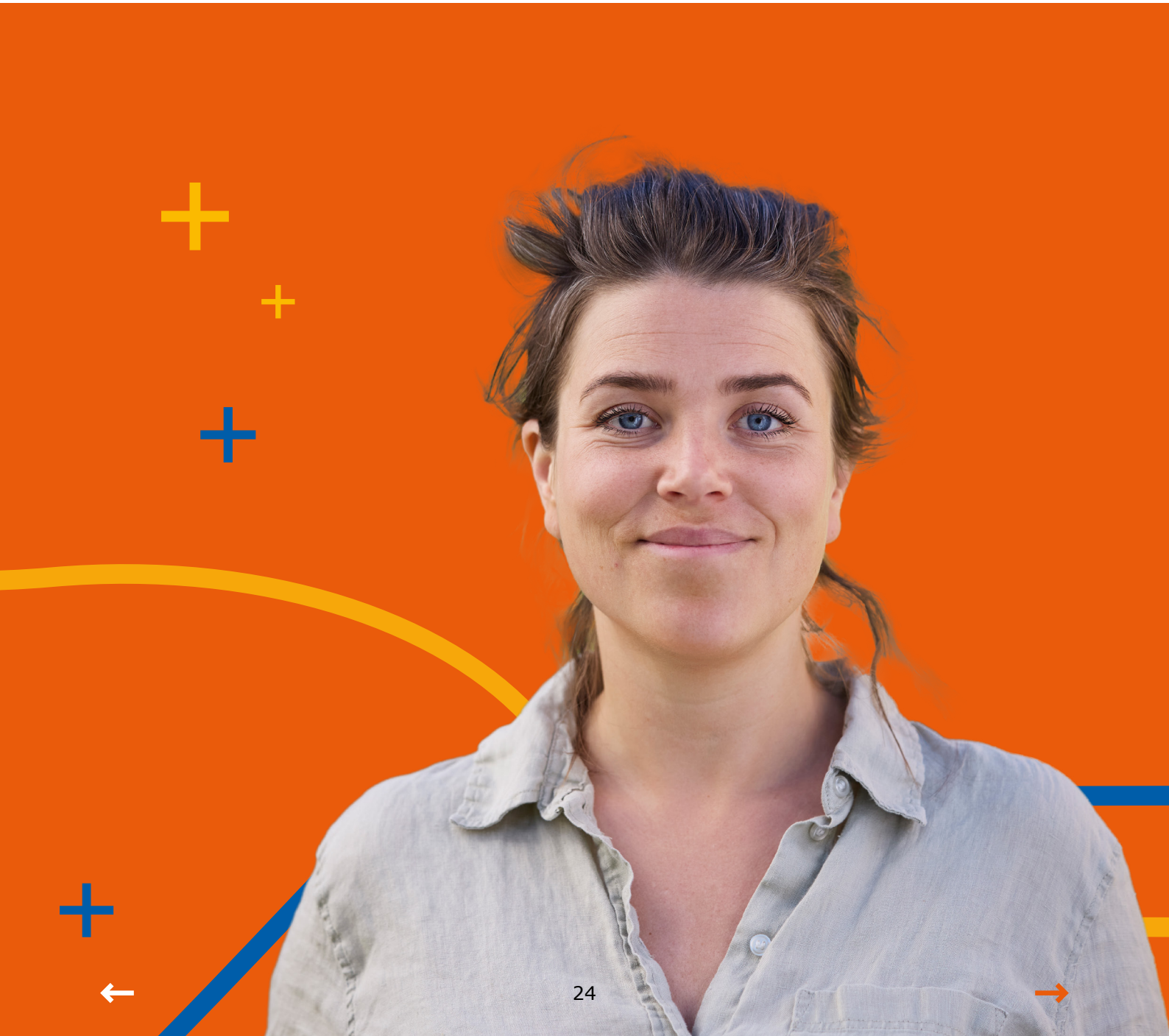
Ernstige of onverwachte incidenten kunnen leiden tot onrust onder leerlingen, ouders/verzorgers of medewerkers en tot vragen van de media. Neem daarom in het calamiteitenplan op wie namens de school het woord voert en hoe intern en extern wordt gecommuniceerd. Geef een feitelijke en zorgvuldige toelichting op de maatregelen die de school heeft genomen om de veiligheid te herstellen en herhaling te voorkomen.

6. Meer informatie en ondersteuning

Meer informatie over Helder op School en de verschillende onderdelen van het programma staat op de website van Helder op School.

Voor vragen over het opstellen of uitvoeren van middelenbeleid kan de school contact opnemen met een preventiewerker van de regionale instelling voor verslavingszorg of met de Gezonde School-adviseur van de GGD.

Meer informatie:
www.alcoholinfo.nl
www.drugsinfo.nl
www.ikstopnu.nl
www.ikstopnu.nl/stopplan

Colofon

Helder op School, Trimbos-instituut, Utrecht

Ontwerp & productie
The Creative Hub

Beeld
Gettyimages.nl

© 2026, Trimbos-instituut, Utrecht
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.